

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЦАГААНДЭЛГЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР**

ХАРААТ

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.3-т “Сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрийг боловсруулахдаа хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтсийн саналыг авч, Засаг даргыг томилогдсоны дараах нэг сарын дотор багтаан боловсруулна.” гэсэн заалтыг үндэслэж, сумын Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн төслийг боловсрууллаа.

Дундговь аймгийн Цагаандэлгэр сумын Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг Дундговь аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл төлөвлөгөө, Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан боловсруулахаас гадна сумын намын мөрийн хөтөлбөр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагууд, иргэд, олон нийтийн саналд үндэслэн боловсруулсан.

Уг бодлогын баримт бичигт иргэд, олон нийтийн саналыг тусгахдаа Цагаандэлгэр сумын ЗДТГ фейж хуудас, Цагаандэлгэрийн мэдээ фейсбүүк групп, санал асуулгын хуудсаар дамжуулан саналыг авсан. Тус хөтөлбөрт тусгуулахаар нийт 101 иргэн, 5 төрийн байгууллага, албан хаагчдаас /21+159/ нийт 180 санал ирүүлсэнийг холбогдох байгууллага, албан хаагчдад хуваарьлан өгч саналыг эрэмблэх, бодлогын баримт бичгүүдийн зорилго, зорилттой уялдах байдал, хөтөлбөрт тусгахад хэрэгжих боломжийг судлуулан тооцуулж, тусган ажилласан.

Ирүүлсэн нийт саналын 80 орчим хувь нь гол утга санаа, агуулгын хувьд аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Аймаг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, болон Дундговь аймгийг 2018-2028 онд хөгжүүлэх хэтийн зорилтын баримт бичигт нийцэж Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдаад байна.

Энэхүү бодлогын баримт бичиг нь хөгжлийн тэргүүлэх 6 бүлгийг хамарч байна. Дундговь аймгийн Цагаандэлгэр сумын Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр нь 6 бүлэг 18 чиглэл /салбар/ хүрээнд 18 зорилго 50 зорилт 252 арга хэмжээг төлөвлөн гаргалаа. (Бүлэгт хамаарах салбар, зорилт, арга хэмжээний тоог хүснэгтээр харуулбал)

Бүлэг	Салбарын тоо/ зорилгын тоо	Зорилтын тоо	Арга хэмжээний тоо
1. Ковид 19 халдварт цар тахлын хүндрэлийг даван туулах	1	2	10
2. Хүний хөгжлийн бодлого	5	17	108
3. Эдийн засгийн бодлого	6	15	54
4. Засаглалын бодлого	4	10	48
5. Ногоон хөгжлийн бодлого	1	4	16
6. Бүс нутгийн хөгжлийн бодлого	1	2	20
Нийт	18	50	256

АГУУЛГА

НЭГ. “КОВИД-19” ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛААС ҮҮДЭЛТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ БОДЛОГО

- 1.1 Ковид-19 халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогыг хэрэгжүүлэх

ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 2.1 Эрүүл мэнд
- 2.2 Биеийн тамир, спорт
- 2.3 Боловсрол
- 2.4 Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал
- 2.5 Үндэсний бахархал, өв соёл

ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

- 3.1 Санхүү, төсвийн зохицуулалт
- 3.2 Уул уурхай, хүнд үйлдвэр
- 3.3 Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр
- 3.4 Аялал жуулчлал
- 3.5 Эрчим хүч
- 3.6 Барилга, хот байгуулалт

ДӨРӨВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

- 4.1 “Цахим Монгол”-төрийн шуурхай үйлчилгээ
- 4.2 Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба
- 4.3 Хүний эрхийг дээдэлсэн амар тайван, аюулгүй нийгэм
- 4.4 Батлан хамгаалах

ТАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 5.1 Ногоон хөгжил

ЗУРГАА. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 6.1 Бүс, орон нутаг, хөдөөгийн хөгжил

НЭГ. “КОВИД-19” ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛААС ҮҮДЭЛТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ БОДЛОГО

Зорилго: Коронавирусын халдвар /ковид-19/-ын цар тахлын үед боловсролын үйл ажиллагааг тасралтгүй хүргэж, цар тахлын халдвараас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг төлөвлөн зохион байгуулна.

Зорилт 1.1: Коронавирусын халдвар /ковид-19/-ын цар тахлаас үүдэлтэй гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ, онцгой комиссын бэлэн байдлын хангалт 2020 онд 20.0 хувь байсныг 2024 онд 50.0 хувьд хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 1.1.1 Хүн амыг улирлын томуугийн эсрэг дархлаажуулалтын хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх
- 1.1.2 Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас урьдчилан сэргийлэх, тандалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангах, халдвараас сэргийлэх мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах
- 1.1.3 ЭМТ-ийг шаардлагатай, эм тариа, хувийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл, ариутгалын бодис коронавируст халдвар/covid-19/-ын түргэвчилсэн оношлуулаар хангах
- 1.1.4 Гамшгийн үед ажиллах мэргэжлийн анги, бүрэлдэхүүнийг сурган дадлагажуулах
- 1.1.5 Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд шаардлагатай хүний нөөцийг нэмэгдүүлэх
- 1.1.6 Аж ахуйн нэгж, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, ариун цэвэр, халдваргүйн горимыг хангахад шаардлагатай мэдээлэл, сурталчилгаа хийх, сургалт зохион байгуулах замаар ажлын байраа хадгалах, орлоготой байх нөхцөлийг бүрдүүлэх
- 1.1.7 Цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авахад зориулсан, шаардлагатай тохиолдолд зарцуулах зорилгоор санхүүгийн нөөцийг нэмэгдүүлэх

Зорилт 1.2: Цар тахлын үед СӨБ, ЕБС-ийн сурагчдын теле хичээлийг тогтмол судлан 2020 онд 59% байсныг 100%-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 1.2.1 Зурагт болон интернэтгүй өрх, хүн амыг цахим сургалтад хамрагдах боломжийг бий болгохын тулд тохирсон сургалтын арга, хэлбэр, хувилбаруудыг судалж, бэлтгэх
- 1.2.2 Цар тахлын үед СӨБ, ЕБС-ийн сурагчдын теле хичээлийн үзэлтийг тогтмолжуулах
- 1.2.3 Багш нарыг зөөврийн компьютерээр бүрэн хангах

ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

2.1 Эрүүл мэнд

Зорилго 2.1: Эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, хүний нөөцийг бүрдүүлэн, эмч нарын үр чадварыг дээшлүүлэн, хүн амын дундах халдварт болон халдварт бус өвчлөлийг 2024 онд 10%-иар бууруулах

Зорилт 2.1.1: Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд оношлогоо, эмчилгээний нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн хангалт 2020 онд 50 хувь байсныг 2024 онд 55 хувь хүртэл нэмэгдүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 1.1 Сумын эрүүл мэндийн төвийн яаралтай тусламж, эмчилгээ, үйлчилгээний чадавхийг сайжруулж шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах.

Зорилт 2.1.2: Хүн амын эрүүл мэндийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлж, халдварт болон халдварт бус өвчлөлийн эрт илрүүлэлт 2020 онд 55,5% байсныг 2024 он гэхэд 75%-д хүргэнэ.

- 2.1.2.1 Иргэдэд эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалт сурталчилгааг тогтмол зохион байгуулж, “Эрүүл мэндээ дээдлэгч иргэн”, “Эрүүл мэндийг дэмжигч байгууллага”-ын тоог нэмэгдүүлэх
- 2.1.2.2 Хүн амыг урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлэг үзлэгийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлж, халдварт, халдварт бус өвчлөлийг бууруулах
- 2.1.2.3 Хүн амыг нас, хүйс, эрүүл мэндийн эрсдэлд суурилсан урьдчилан сэргийлэх болон зонхилон тохиолдох халдварт, халдварт бус өвчлөлийн эрт илрүүлэг үзлэгийг зорилтот бүлгийн хүн амд жил бүр зохион байгуулах
- 2.1.2.4 Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн бүртгэл хяналтыг сайжруулж, эмийн чанар, аюулгүй байдлыг хангах, хангамж хүртээмжийг нэмэгдүүлэх
- 2.1.2.5 Нярайн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулан тав хүртэлх насны хүүхдийн болон эхийн эндэгдэлгүй ажиллах.
- 2.1.2.6 Эхчүүдийн амрах байрны орчин нөхцлийг сайжруулах
- 2.1.2.7 Нарийн мэргэжлийн эмч нарын урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг жилд 1 удаа зохион байгуулах.
- 2.1.2.8 Гамшиг осол, онцгой байдал, шинэ сэргэж буй халдварын үеийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангуулж ажиллах
- 2.1.2.9 Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийг жил бүр урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулж, эрүүлжүүлэх
- 2.1.2.10 Жирэмсний үеийн хяналт тавих ажлыг зохион байгуулах
- 2.1.2.11 Нярай үеийн болон дутуу нярайн тусламж үйлчилгээг зохион байгуулах
- 2.1.2.12 Хавдрын өвчлөлийн эрт үеийн илрүүлэлт, оношилгоог нэмэгдүүлж, эмчилгээ, хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх
- 2.1.2.13 Товлолын болон нэмэлт, нөхөн, сайн дурын дархлаажуулалтын хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх
- 2.1.2.14 Хүүхэд залуучуудын нөхөн үржихүй, эрүүл мэндийн боловсролыг дэмжих зорилгоор охидын кабенит байгуулж бэлгийн замаар дамжих халдвараас урьдчилан сэргийлэх хамгаалах сургалт сурталчилгааг мэргэжлийн эмч, багш, зөвлөгч болон үе тэнгийн сурагчаар дамжуулан хэрэгжүүлэх
- 2.1.2.15 0-18 насны хүүхдийн шүдний өвчлөлийг бууруулж жил бүр үзлэгт хамруулан, шүдний өвчлөлийн 20 хувийг эрүүлжүүлэх.

Зорилт 2.1.3: Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, хэрэглэгчийн үнэлгээний зэрэг үзүүлэлт 2019 онд 85 хувь байсныг 2024 онд 90 хувьд хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 2.1.3.1 Эрүүл мэндийн даатгалаар үзүүлэх тусламж үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтыг хэрэгжүүлэх.
- 2.1.3.2 Хүн амын дунд эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх, антибиотикийн төрлийн эмийг эмчийн жороор олгох соёлыг бүрдүүлэх
- 2.1.3.3 Эмийн сангийн эм ханган нийлүүлэлтийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх.
- 2.1.3.4 Сумын эмнэлгийн сул орны боломжид тулгуурлан хүүхдийн болон ахмадын “Эмчилгээний дараах сувилахуй болон нөхөн сэргээх төрөлжсөн сувилал”-ыг байгуулах хувийн хэвшлийн санал санаалчлагыг бүх талаар дэмжин хамтран ажиллана.

Зорилт 2.1.4: Хүний нөөцийн хангалтыг 2020 онд 80% байсныг 2024 он гэхэд 85%-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 2.1.4.1 Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийг тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөл бүрдүүлэх замаар орон сууцны нөхцлийг сайжруулах
- 2.1.4.2 Эрүүл мэндийн салбарын эмч, эмнэлгийн тусгай мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэн бэлтгэх
- 2.1.4.3 Анагаахын их сургуулиудтай хамтран ажиллаж орон нутагт нэн шаардлагатай сувилагч мэргэжилтний хангалтыг нэмэгдүүлэх
- 2.1.4.4 Ахмад настнууд болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд сэргээн засах тусламж үйлчилгээг үзүүлэх мэргэшлийн хүний нөөцийг сурган бэлтгэх
- 2.1.4.5 Эмч, сувилагч, эмнэлгийн тусгай мэргэжилтнүүдийг туршлага судлуулж, сургалтад хамруулах

Зорилт 2.1.5: ЭМТ-ийн ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулж сайжруулна.

Арга хэмжээ

- 2.1.5.1 Нүхэн жорлонтой эрүүл мэндийн байгууллагуудын дунд сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай болох хөдөлгөөнийг үе шаттай өрнүүлэх
- 2.1.5.2 Эрүүл мэндийн төвийн дээвэр, дотоод засварт урсгал засвар хийх.
- 2.1.5.3 ЭМТ-ийн хуучин барилгыг ажилчдын байр болгон их засвар хийх

2.2 Биеийн тамир, спорт

Зорилго 2.2: Хүн амын бие бялдрын хөгжил, чийрэгжилтийн түвшин тогтоох сорилд сумын 3-64 насний нийт хүн амын 30-аас дээш хувийг хамруулна.

Зорилт: 2.2.1 Нийтийн биеийн тамираар тогтмол хичээллэгчид 2019 онд 10% байсныг 2024 онд 30%-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 2.2.1.1 Иргэдийг эрүүл амьдралын идэвхтэй дасгал хөдөлгөөнөөр тогтмол хичээллүүлэх
- 2.2.1.2 Монгол үндэсний уламжлалт спортыг өвлүүлэн уламжлуулах ажлыг зохион байгуулах
- 2.2.1.3 Спортын холбоодтой хамтран ажиллаж спорт хамтлагын үйл ажиллагааг өргөжүүлэх
- 2.2.1.4 Төрийн албан хаагчид болон залуучуудын спортын наадам зохион байгуулах
- 2.2.1.5 Сумын нийт иргэдийн дунд “Нутаг усаараа бахархая” аялал зохион байгуулах
- 2.2.1.6 Багуудын нэгдсэн өдөрлөгөөр спортын олон төрөлт уралдаан зохион байгуулах
- 2.2.1.7 Байгууллага, аж ахуйн нэгжүүд ажиллагсадын хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн нийтийн биеийн тамирын талбай, алхалтын зам, талбай байгуулах, сэргээн тохижуулах ажлыг өрнүүлэх
- 2.2.1.8 “Бага олимп” наадамд баг тамирчдыг бэлтгэн оролцуулна.

2.3 Боловсрол

Зорилго 2.3: Боловсролын чанар хүртээмжийг дээшлүүлэн, багшийн хөгжлийг дэмжиж, сурах орчин сайжруулснаар сурлагын чанарыг нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.3.1: Сургалтын чанарын үнэлгээний дундаж 2019 онд 39.1 хувь байсныг 2024 онд 47 хувьд хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 2.3.1.1 Ерөнхий боловсролын сургалтын чанарын үнэлгээг бага боловсролд 49.5%, суурь 35% байсныг 2024 онд бага боловсролд 52%, суурь боловсролыг 50%-д тус тус хүргэнэ.
- 2.3.1.2 Улс, аймгийн туршлагатай багш нарын арга туршлагаас судлах
- 2.3.1.3 Оюутан суралцагчтай гэрээ хийх замаар нэн шаардлагатай мэргэжлийн багшийн хангалтыг нэмэгдүүлэх
- 2.3.1.4 “Чадварлаг багш” арга хэмжээг хэрэгжүүлэх

2.3.1.5 Сумын насан туршийн нэгжээр дамжуулан суралцагчид болон иргэд, эцэг эхчүүдэд амьдрах ухаан, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, насан туршдаа суралцахуйн чиглэлээр үе шаттай сургалтуудыг зохион байгуулах

2.3.1.6 Мэргэжлийн зэрэгтэй багшийн тоог нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.3.2: СӨБ-ын хамран сургалтыг 3.5%-иар нэмэгдүүлж, ЕБС-ийн бага, суурь боловсролын хамран сургалт 2020 онд 91.6% байсныг 2024 онд 96.5%-д хүргэж боловсролын салбарын бүтээн байгуулалт, ажиллаж амьдрах орчин нөхцлийг сайжруулна.

Арга хэмжээ:

2.3.2.1 СӨБ-ийн хамран сургалт 2020 онд 78,6% байсныг 2024 онд 85%-д, ЕБС-ийн бага боловсролын хамран сургалт 97.4% байсныг 99%-д хүргэнэ.

2.3.2.2 ХБ-тэй хүүхдийг ерөнхий боловсролд бүрэн хамруулах орчин нөхцлийг бүрдүүлж, бага ангийн багш нараас 20–оос доошгүй хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах арга зүйд суралцуулна.

2.3.2.3 1-2 настай хүүхдийг яслийн бүлэгт хамруулах

2.3.2.4 СӨБ, ЕБС-ийн урлаг, биеийн тамирын хичээлд шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах

2.3.2.5 Сургууль бүрт байгалийн ухааны хичээлийн кабинет байгуулах

2.3.2.6 Гэрчилгээтэй кабинетийн тоог нэмэгдүүлэх

2.3.2.7 Сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрыг 100% шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламж, дотор ОО-той болгох

2.3.2.8 Цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрны гадаад дотоод орчныг бүрэн камержуулах

2.3.2.9 Цэцэрлэгийн гал тогоо, ЕБС-ийн үдийн хоолны тоног төхөөрөмжөөр хангах

2.3.2.10 СӨБ-ын багш хөгжлийн төвийг иж бүрэн тохижуулах

2.3.2.11 Цэцэрлэгийн гадна талбайн ногоон байгууламжийг тохижуулах

2.3.2.12 СӨБ-ийн нэг бүлгийг ширээ сандалжуулах

2.3.2.13 Насан туршийн боловсролын нэгжийн байр засварлаж тоног төхөөрөмжөөр хангана.

2.3.2.14 Дотуур байрны сурагчдын амьдрах таатай орчинг бүрдүүлэн жишиг тасаг тохижуулах

2.3.2.15 СӨБ-ийн хувилбарт сургалтыг зохион байгуулах

2.4 Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал

Зорилго 2.4: Хүний хөгжлийг дэмжин иргэдийн ажилтай, орлоготой байх нөхцлийг бүрдүүлэн, хүний хөгжлийн үзүүлэлтийг 0.03 хувиар нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.4.1: Нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн ажил эрхлэхгүй байгаа насанд хүрсэн иргэний байнгын ажлын байр 2020 онд 14% байсныг 2024 онд 34%-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

2.4.1.1 310 ба түүнээс доош оноотой өрхийн хөдөлмөрийн чадвартай иргэдийг ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөө өгөх үйлчилгээнд хамруулах

2.4.1.2 310 ба түүнээс доош оноотой өрхийн хөдөлмөрийн чадвартай иргэдийн 5 хувийг нь жил бүр мэргэжил эзэмшүүлэх, ур чадварыг ахиулах сургалтанд хамруулах

2.4.1.3 Жил бүр мэргэжил эзэмшүүлэх сургалт, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөө үйлчилгээнд хамрагдсан иргэдийг хөтөлбөр төсөлд хамруулах

2.4.1.4 310 ба түүнээс доош оноотой өрхийн хөдөлмөрийн чадвартай иргэдийг сул чөлөөтэй ажлын байранд зуучлах

Зорилт 2.4.2: 2020 онд ажилгүй байгаа 20 иргэдээс 2024 онд 15 иргэнийг ажлын байранд зуучилна.

Арга хэмжээ:

2.4.2.1 Иргэдийг хөтөлбөр арга хэмжээнд хамруулж 30 ажлын шинэ байр бий болгоно.

2.4.2.2 Бүртгэлтэй ажил хайж байгаа иргэдээс сул чөлөөтэй байнгын ажлын байранд 15 иргэнийг зуучилна.

Зорилт 2.4.3: 2019 онд нийгмийн халамжийн үйлчилгээг цахимаар 10 хувь нь авч байсныг 2025 онд 90 хувиар нэмэгдүүлнэ

Арга хэмжээ:

2.4.3.1 Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ авагч иргэдийг нэрийн дансжуулж, цахим карттай холбоно.

2.4.3.2 Нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдах иргэдийн 60 хувь нь хүсэлтийг цахимаар авдаг болно.

Зорилт 2.4.4: Ахмадад ээлтэй баг, байгууллага 2019 онд 1 байсныг 2024 онд 3-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

2.4.4.1 Ахмад настнуудыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг шинжилгээ, оношилгоонд тогтмол хамруулах

2.4.4.2 Ахмад настнуудын нас, бие бялдрынх нь онцлогт тохирсон алхалт, дасгал хөдөлгөөнд хамруулах

2.4.4.3 Ахмадын спорт, урлагийн бага наадамд тогтмол оролцох

2.4.4.4 Ахмад настанд ээлтэй баг, байгууллагыг жил бүр шалгаруулах

2.4.4.5 Ахмад настнуудын нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлж, ахмадын байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.

Зорилт 2.4.5: Хүүхэд, залуучууд, гэр бүлийн эрхийг хангахад чиглэсэн хөтөлбөрийн хэрэгжүүлж хүүхэд, залуучуудын хүмүүжил төлөвшилд анхаарч, авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх, чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг сайжруулна

Арга хэмжээ:

2.4.5.1 Хүүхдийн өмнө үүрэг хүлээгчдийг чадваржуулах сургалтад хамруулах

2.4.5.2 Хүүхдийн тоглоомын талбайг стандартын дагуу орчин үеийн тоглоом, гэрэлтүүлэгтэй болгох

2.4.5.3 Хүүхэд, залуучуудыг хөгжүүлэх, чөлөөт цагийг зөв боловсон, үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, амьдралын зөв дадал, зуршилд сургах, хүмүүжил төлөвшилд нь эерэгээр нөлөөлөх төрөл бүрийн дугуйлан хичээллүүлэх, сургалт, мэдээллийн олон талт ажиллагаа явуулах

2.4.5.4 Хүүхдийн чуулган зохион байгуулах

2.4.5.5 Сурагчийн оролцооны удирдах зөвлөлийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах

2.4.5.6 Хүүхэд хамгаалах хамтарсан багийн үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх

2.4.5.7 Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах

2.4.5.8 Залуучуудад чиглэсэн төрийн үйлчилгээг хэрэгжүүлэх

2.4.4.9 Гэр бүлийн боловсрол олгох сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулах

2.4.4.10 Зорилтот бүлгийн гэр бүлд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх

Зорилт 2.4.6: Нийгмийн даатгалын хамрагдалтыг 2020 онд эдийн засгийн идэвхитэй хүн амын 48 хувь байсныг 2024 онд 70 хувь болгоно.

Арга хэмжээ:

Хүн амын нийгмийн даатгалд хамрагдалтыг 2020 онд 480 байсныг 2024 онд 646-д хүргэнэ.

2.4.6.1 Иргэдэд үзүүлэх нийгмийн даатгалын цахим үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.

2.4.6.2 Иргэдэд үзүүлэх нийгмийн даатгалын цахим үйлчилгээгээр үйлчлүүлэх иргэдийн хувийг нэмэгдүүлнэ.

2.4.6.3 Нийгмийн даатгалын сангийн орлого бүрдүүлэх, тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, зардлыг хугацаанд нь гаргаж, өр, авлага барагдуулах ажлыг зохион байгуулах, гүйцэтгэлийг тайлагнах

2.4.6.4 Нийгмийн даатгалын үйлчилгээний мэдээллийн сан бүрдүүлэлт, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах

2.4.6.5 Малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг нийгмийн даатгалын сайн дурын даатгалд хамрагдах боломжийг хэрэгжүүлж, нийт иргэдийг эрүүл мэндийн даатгалд бүрэн хамруулах

2.5 Үндэсний бахархал, өв соёл

Зорилго 2.5: Иргэдийг соён гэгээрүүлэх, монгол өв соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдийн тоо 2020 онд 1500 байсныг 2024 онд 6000-аар нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.5.1: Соёл, урлагийн салбарын мэргэжилтэй ажилтны эзлэх хувь 2020 онд 40 байгааг 2024 онд 80%-д хүргэж, ажиллах нөхцлийг сайжруулна.

Арга хэмжээ:

2.5.1.1 Албан хаагчдыг зайн болон эчнээгээр мэргэжил эзэмшүүлэх

2.5.1.2 Урт богино хугацааны мэргэшүүлэх сургалтанд хамруулах

2.5.1.3 Номын сангийн тохижилтийг сайжруулж тоног төхөөрөмжөөр хангана

2.5.1.4 Орон нутаг судлах танхимын тохижилтыг шат дарааллан сайжруулах

Зорилт 2.5.2: Иргэдийг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаа 2019 онд 46 байсныг 2024 онд 50-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

2.5.2.1 "Уяхан замбуу тивийн наран" уртын дуучид, морин хуурчдын эвент наадамд оролцох

2.5.2.2 Дуу хуурын өлгий нутгийн алдартан, гавьяатнуудын хөдөлмөр бүтээлийг сурталчлан, алдаршуулах

2.5.2.3 Түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалуудыг шинээр илрүүлэх, бүртгэн баримтжуулах, гэрээт хамгаалагчтай болгох

2.5.2.4 Уран үгсийн чуулган яруу найргийн наадам зохион байгуулах

2.5.2.5 "Ирээдүйн соёлтой үзэгч" зорилтот төслийг хэрэгжүүлэх

2.5.2.6 Орон нутаг судлах танхимыг түшиглэн сургууль, цэцэрлэгийн хүүхдүүдэд сургалт зохион байгуулж, Монгол өв соёлыг түгээн дэлгэрүүлэх

2.5.2.7 Орон нутаг судлах танхимд 10-аас доошгүй үзмэрээр баяжилт хийж, "Мини үзэсгэлэн" "Цахим үзэсгэлэнг" зохион байгуулах

2.5.2.8 Соёлын биет бус өвийн өвлөн уламжлагчдыг бүртгэн баримтжуулж, соёлын биет бус өвийн видео санг төрөлжүүлэн баяжуулах

2.5.2.9 Соёлын биет бус өвийн өвлөн уламжлагчдын дунд "Цагаан идээний баяр", "Миний урлан" үзэсгэлэн худалдааг зохион байгуулах

2.5.2.10 Номын сангийн үйлчилгээг боломжит хэлбэрээр явуулж, номын баярыг тэмдэглэн өнгөрүүлэх

2.5.2.11 Урлаг, спортын олон төрөлт уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулах

2.5.2.12 "Үндэсний бичигтэн" модуль, олон талт арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулах

2.5.2.13 “Нүүдлийн соёлын төв” явуулын үйлчилгээг зохион байгуулах

2.5.2.14 Соёлын олон төрөлт дугуйлан хичээллүүлэх

2.5.2.15 Албан байгууллага, аж ахуй нэгж, барилга байгууламж, гудамж талбайн нэр хаягийг монгол бичгээр бичиж хэвшүүлнэ.

2.5.2.16.Сум байгуулагдсаны 100 жилийн ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх

Зорилт 2.5.3 Угийн бичгийн сургалтанд 2020 онд 59 иргэн хамруулсныг 2024 онд 850-д хүргэнэ.

2.6.1.1 Угийн бичиг хөтлөх сургалтыг жилдээ 6-с доошгүй удаа зохион байгуулна.

2.6.1.2 Өрх бүрийг угийн бичгийн дэвтэртэй болгоно.

2.6.1.3 Угийн бичиг хөтлөлтийн ажлын тайлант үзэсгэлэн зохион байгуулна.

ГУРАВ.ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

3.1 Санхүү, төсвийн зохицуулалт

Зорилго 3.1: Татварын бүх төрлийн үйлчилгээг цахимжуулах замаар татвар төлөгч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагад жигд хүртээмжтэй хүргэж, татварын орлогын бааз 2020 онд 11,570.0 мянган төгрөг байсныг жил бүр 2%иар нэмэгдүүлж, 2024 онд 12,495.0 мянган төгрөгт хүргэнэ.

Зорилт 3.1.1: Татварын тайлагналт, хураалтын үйл ажиллагааны цахимжуулалт 2020 онд 90 хувь байсныг 2024 онд 100 хувьд хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

3.1.1.1 Татварын тайлан буюу цахимаар ирүүлбэл зохих тайлангийн хувийг нэмэгдүүлэх

3.1.1.2 Улс, орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг жил бүр 100 хувь биелүүлэх

3.1.1.3 Татварын үйлчилгээг иргэд, аж ахуйн нэгжид зөвлөн туслах, мэдээлэл сургалтын үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулах

Зорилт 3.1.2: Төрийн болон орон нутгийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ, худалдан авах ажиллагааг иргэд, олон нийтэд ил тод, нээлттэй болгож, худалдан авалтанд орон нутгийн аж ахуйн нэгжийн эзлэх хувь 2020 онд 20% байсныг 2024 онд 30%-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

3.1.2.1. Зарлагдсан тендерийн урилга, үр дүнгийн мэдээллийг tender.gov.mn сайт, аймгийн вэбсайт болон сумын пейж хуудсаар тухай бүр мэдээлэх

3.1.2.2.Төрийн худалдан авах ажиллагааны үнэлгээний хорооны гишүүдийг чадавхижуулах, АЗ сертификаттай иргэдийн тоог нэмэгдүүлэх

3.1.2.3 Төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авалтад дотоодын давуу эрхийг тооцож ажиллах

3.1.2.4 Төсөвт байгууллага болон суманд зохион байгуулагдах худалдан авах ажиллагааны явцад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх

3.1.2.5 Бүх шатны худалдан авах ажиллагаанд дотоод хяналт, шалгалтыг тогтмол явуулж, хэрэгжиж буй ажлын гэрээний биелэлтэд хамтарсан ажлын хэсэг хүлээж авдаг тогтолцоог бий болгож, гэрээний хариуцлагыг нэмэгдүүлэх

Зорилт 3.1.3: Сумыг бие даан хөгжих эдийн засаг, төсөв санхүү, орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 3.1.3.1 Төсвийн тухай хуулийн хүрээнд сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрийг жил тутам нэмэгдүүлэх, аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр суманд зайлшгүй хэрэгжүүлэх ажлыг хийлгэх
- 3.1.3.2 Сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг тодорхой, үр дүнтэй төсөл арга хэмжээнд зарцуулах чиглэлийг боловсруулж хэрэгжүүлэх

Зорилт 3.1.4: Өмчийн менежментийг сайжруулах, эдийн засгийн үр ашигтай өмчийг нэмэгдүүлж, төрийн болон орон нутгийн өмч эзэмшигчдийн хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 3.1.4.1 Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, тэдгээрийн бүртгэл мэдээлэл, үнэлгээ, тайланг ил тод нээлттэй болгож, өмч эзэмшигчдийн хариуцлагыг дээшлүүлэх
- 3.1.4.2 Орон нутгийн өмчийг бүртгэлээс хасах үйл ажиллагааг олон нийтэд нээлттэй болгох
- 3.1.4.3 Төсвийн хөрөнгөөр хийгдэх барилга байгууламж, бараа, ажил үйлчилгээний төсөвт жишиг үнэ нормативт хэмжээг баримтлах, хийгдсэн ажлын чанарт хяналт тавьж, чанаргүй гүйцэтгэсний улмаас үүссэн хохирлыг нөхөн барагдуулах
- 3.1.4.4 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, гадаад, дотоодын төслийн санхүүжилтээр бий болсон болон хөрөнгүүдийн менежментийг сайжруулж, үр ашгийг нэмэгдүүлэх

Зорилт 3.1.5: Төсвийн төлөвлөлт, хариуцлагыг сайжруулж, сумын эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 3.1.5.1 Төсвийн хэмнэлтийн горимд шилжиж, хэрэгжилтийг улирал тутам тооцох замаар төсвийн өр алдагдалгүй ажиллах
- 3.1.5.2 Төсвийн ил тод байдлыг хангах замаар Шилэн дансанд мэдээллийг байршуулж буй эсэхэд тогтмол хяналт шалгалт явуулж, үр дүнг нийтэд мэдээлж байх

3.2 Уул уурхай

Зорилго 3.2: Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдээс орох орлого 2019 онд 2.0 сая /20%/ төгрөг байгааг 2024 онд 50% -д хүргэнэ.

Зорилт 3.2.1: Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй ААН-тэй хамтран ажиллах 3 талт гэрээ байгуулж ажиллах

Арга хэмжээ:

- 3.2.1.1 Хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дууссан, жил бүр байгаль орчныг хамгаалах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хуульд заасан хугацаанд хянуулахаар өгөөгүй тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн эрхийг түдгэлзүүлэх, цуцлуулах хүртэл арга хэмжээг авах
- 3.2.1.2 Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн үйл ажиллагаанд жилд 2-оос доошгүй удаа нутгийн захиргааны болон хууль хяналтын байгууллагуудын нэгдсэн шалгалт явуулж, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж тодорхой ажил зохион байгуулах

3.3 Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр

Зорилго 3.3: Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 2019 онд 50.0 сая төгрөг байсныг 2024 онд 300.0 сая.төгрөгт хүргэнэ.

Зорилт 3.3.1: Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээ 2020 онд 40.23% байсныг 2024 онд 65-аас доошгүй хувийг орон нутгийн үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнээр хангана.

Арга хэмжээ:

- 3.3.1.1. Эрүүл ахуй, ариун цэвэр, стандартын шаардлагад нийцсэн мал төхөөрөх цэг байгуулах
- 3.3.1.2. Хүн амын өвөл, хавар, зуны хэрэгцээний махны нөөцийг бүрдүүлж махны хангамж үнийн тогтвортой байдлыг хангах
- 3.3.1.3. “Дундговь үйлдвэрлэл” арга хэмжээнд тогтмол оролцож орон нутгийн онцлогтой брэнд бүтээгдэхүүнийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.3.1.4. Нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх малчин өрхийн тоог нэмэгдүүлэх
- 3.3.1.5. Ноос, арьс ширний анхан шатны үйлдвэр, цехийг байгуулах
- 3.3.1.6. Төмс, хүнсний ногоо, нарийн ногооны тариалалтыг нэмэгдүүлж хүн амын 20%-ыг хангах
- 3.3.1.7. Жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжин төсөл хөтөлбөрт хамруулж ажлын байрыг нэмэгдүүлэх
- 3.3.1.8. Малын гаралтай түүхий эд бэлтгэх ажлыг төлөөлөгчөөр дамжуулан гүйцэтгэж үндсэний үйлдвэрт хонь тэмээний ноос, богийн арьс, адуу үхрийн шир тушаасан малчдад урамшуулал олгох ажлыг зохион байгуулах
- 3.3.1.9. Өвөлжилтийн бэлтгэлийг хангах ажлын хүрээнд ЗГ-ын тогтоолын дагуу сумын аюулгүйн нөөцөд өвч тэжээлийг бэлтгэн нөөцлөх

Зорилт 3.3.2: Малын тоог чанарт шилжүүлж биотехнологийн ололтыг 2024 онд 2300 малд шинээр нэвтрүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 3.3.2.1. Сумын хэмжээнд тэмээн сүргийн тоо, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх
- 3.3.2.2. Дутагдалтай байгаа стандартын шаардлага хангасан хээлтүүлэгч бойжуулж мал сүргийг үе шаттайгаар сайжруулах
- 3.3.2.3. Стандартын шаардлага хангасан цөм сүргийн ангийн хээлтэгч, хээлтүүлэгчийг ээмэгжүүлэн бүртгэж, мэдээллийн нэгдсэн санд хамруулах

Зорилт 3.3.3: Бэлчээрийн даац хэтрэлтийг үе шаттайгаар бууруулж, нөхөн сэргээх талбайн хэмжээг 2024 онд 60 мянган га-р нэмэгдүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 3.3.3.1. Олон дахин хэтэрсэн болон талхлагдсан бэлчээрт олон наст ургамал цацах, тариалах, өнжөөж сэлгэж нөхөн сэргээх
- 3.3.3.2. Айл өрхүүдийг өвөлжөө, хаваржааны дэргэд нөөц бэлчээртэй болгох зорилгоор хашиж хамгаалах ажлыг зохион байгуулах
- 3.3.3.3. Бэлчээрийн хортон мэрэгч амьтан, шавьжтай байгаль орчин, хүн, малд халгүй технологи ашиглан тэмцэх ажлыг зохион байгуулах
- 3.3.3.4. Малын бэлчээрийн талбайг гүн өрмийн худаг болон энгийн уурхайн худгаар усжуулах

Зорилт 3.3.4: Мал, амьтны халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх тарилгад хамрагдсан малын тоо 2020 онд 140 мянган толгой буюу нийт мал сүргийн 90% байгааг 2024 онд 36 мянган толгой мал буюу нийт малын 20%-д хүргэж бууруулна.

Арга хэмжээ:

- 3.3.4.1. Мал эмнэлгийн нэгдсэн системийг бүрэн нэвтрүүлж, мал эмнэлгийн гэрчилгээ олгох
- 3.3.4.2. Суманд вакцин хадгалах хөргүүртэй болох
- 3.3.4.3. Малын халдварт өвчний дархлаажуулалтыг малын өвчний гаралт, тандалтын үр дүнд үндэслэн оновчтой зохион байгуулна
- 3.3.4.4. Шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх
- 3.3.4.5. Мал эмнэлгийн үйлчилгээний нэгжүүдтэй гэрээ байгуулан хяналт тавьж ажиллана.

Зорилт 3.3.5: Хоршоо, нөхөрлөл, малчны бүлэг зэрэг хөдөлмөрөө хорших санал санаачлагыг дэмжинэ.

Арга хэмжээ:

- 3.3.5.1. Нөхөрлөл, хоршоо малчдын бүлгийн үйл ажиллагааг дэмжих талаар арга хэмжээ авч ажиллана.

- 3.3.5.2 Суманд хөдөө аж ахуйн чиглэлийн томоохон аж ахуй байгуулах санал санаачлагыг дэмжих
- 3.3.5.3 Хоршоодод мэргэжил арга зүйн зөвөлгөө өгөх, сургалтанд хамруулж, бүтээгдэхүүний борлуулах-зуучлах үйлчилгээ үзүүлж ашигтай ажиллах нөхцөлийг бий болгох

Зорилт 3.3.6: Хөдөө аж ахуйн салбарын хөдөлмөр эрхлэлтийн нөхцөл, боловсон хүчний чадавхийг сайжруулна.

Арга хэмжээ:

- 3.3.6.1 Хөдөө аж ахуйн салбарт ажиллаж байгаа мэргэжилтэй боловсон хүчний чадавхийг сайжруулах
- 3.3.6.2 Цөөн малтай болон залуу малчдыг малжуулах төсөл хөтөлбөрт хамруулах, урамшуулах, чанартай малтай малчдыг дэмжих тогтолцоог бий болгох
- 3.3.6.3 Залуу малчдыг бэлтгэх, мал маллах уламжлалт арга ухаанд сургах ажлыг баг бүрийн түвшинд зохион байгуулах
- 3.3.6.4 МАА-н байгалийн гамшигт өртөх эрсдлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлэх, мал сүргийн тогтвортой өсөлтийг хангана.

3.4 Аялал жуулчлал

Зорилго 3.4: Нутгийн өв соёлыг сурталчилж түгээн дэлгэрүүлэх арга хэмжээг 2 удаа зохион байгуулж 300-аас доошгүй иргэдийг хамруулна.

Зорилт 3.4.1: Уламжлалт зан заншил, нутгийн онцлогтой эвент арга хэмжээг 2 удаа зохион байгуулж нийт иргэдийн 50-аас доошгүй хувийг хамруулна.

Арга хэмжээ:

- 3.4.1.1 Аймаг, бүсийн аялал жуулчлалын үзэсгэлэнд нэгдсэн зохион байгуулалттай оролцож, орон нутгаа сурталчилах
- 3.4.1.2 Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн нүүдлийн соёл, иргэншлийг харуулсан морь, тэмээн аялал, язгуур урлаг, өв соёлын арга хэмжээ зохион байгуулах

3.5 Эрчим хүч

Зорилго 3.5: Цахилгааны хүчдэлийн чанарыг нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 3.5.1: Эрчим хүчний найдвартай, аюулгүй, эх үүсгэвэртэй болгоно.

Арга хэмжээ:

- 3.5.1.1 Сумын төвийн 35/0,4кв-ын шугамыг шинэчлэх ажлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэж, 35/10/04кв болгож ашиглалтад оруулах
- 3.5.1.2 Төвийн бүсийн эрчим хүчний хэрэглээний өсөлтийг хангах зорилгоор Багануурын 700мвт, Бөөрөлжүүтийн 300мвт хүчин чадал бүхий дулааны цахилгааны станцуудын төслийг нэгдсэн системийн тогтвортой найдвартай ажиллагааг хангах, техник технологийн шийдлийг гарган эхлүүлэх

3.6 Барилга, хот байгуулалт

Зорилго 3.6: Дэд бүтцийг хөгжүүлэх хүрээнд хэсэгчилсэн болон хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулан, инженерийн хангамжтай орон сууц болон хувийн сууцыг нэмэгдүүлж, иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

Зорилт: 3.6.1 Дэд бүтцийг хөгжүүлж иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 3.6.1.1 Ашиглалтын шаардлага хангахгүй барилга байгууламжийг буулгах, дахин төлөвлөх.

3.6.1.2 Шаардлагатай багийн төвүүдийг байртай болгох

3.6.1.3 Сумын өвөлжөө, хаваржааны газрын маргааныг шийдвэрлэх

ДӨРӨВ.ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

4.1 “Цахим Монгол”-төрийн шуурхай үйлчилгээ

Зорилго 4.1: Иргэдэд хүргэх төрийн үйлчилгээний хүртээмжийн сэтгэл ханамж 2019 онд 65.8 хувьтай байгааг 2025 онд 73.8 хувьтай болгож нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 4.1.1: Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг хүртээмжтэй, нээлттэй болгож, мэдээллийн технологийн дэвшлийг ашиглан иргэдээ дээдэлсэн үйлчилгээг эрхэмлэнэ.

Арга хэмжээ:

4.1.1.1 "Цахим төр- Ухаалаг Дундговь" үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх

4.1.1.2 Цахимаар үйлчлэх боломжтой төрийн үйлчилгээг сурталчилж, иргэдэд төрийн үйлчилгээг хүнд сурталгүй түргэн шуурхай хүргэнэ.

4.1.1.3 Иргэддээ ил тод, нээлттэй, хүнд сурталгүй шуурхай, чанартай, иргэндээ чиглэсэн үйлчилгээг нэвтрүүлж "Иргэдтэй уулзах уулзалт, өдөрлөгийг зохион байгуулан иргэдээ сонсоно.

4.1.1.4 Улирал бүр ЗДТГ-аас хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагааны талаар тайланг хэвлэмэл байдлаар гарган иргэдэд боломжит хувилбараар хүргэж төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг сурталчлах

4.1.1.5 Цаг үеийн онцгой нөхцөл байдлын үед төрийн албан хаагчдыг цахимаар ажиллах боломжийг бүрдүүлэх замаар төрийн албаны шуурхай байдлыг хангах

4.1.1.6 Төрийн архивын баримтын 95-аас доошгүй хувийг цахим хэлбэрт шилжүүлж, иргэдэд архивын үйлчилгээг цахимаар үзүүлэх нөхцлийг бүрдүүлэх

4.1.1.7 Төрийн архивт нягтруулсан шүүгээ болон бусад техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангаж, архивын баримт бичгийн хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах

4.1.1.8 Төрийн байгууллага, албан тушаалтанд хандаж ирүүлсэн иргэдийн өргөдөл, гомдлыг шуурхай хянан шийдвэрлэх, түүнд хяналт тавих цахим нэгдсэн сүлжээнд бүрэн холбогдож, иргэдэд үйлчлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ.

4.1.1.9 Багийн Засаг дарга нарыг үе шаттайгаар унаажуулах

4.1.1.10 Иргэдийн цахим боловсролыг дээшлүүлэх тусгай хөтөлбөр төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж, програм болон техник хангамжийн чиглэлийн мэргэжилтэй ажилтны нөөцийг бүрдүүлж, цахим үйлчилгээ үзүүлдэг иргэд, ААН, хувийн хэвшлийг дэмжинэ.

4.2 Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба

Зорилго 4.2: Төрийн албан хаагчдын мэдлэг чадвар, ёс зүйн хариуцлагыг нэмэгдүүлж, сахилга, хариуцлага, ёс зүйн зөрчил 2020 онд 5%-тай байсныг 2024 онд 4%-иар бууруулна.

Зорилт 4.2.1: Орон нутагт шаардлагатай боловсон хүчний нөөц бүрдүүлэн томилгооны зөрчлийг 2020 онд 7.3% байсныг 2024 онд зөрчлийг арилгана.

Арга хэмжээ:

4.2.1.1 Улс төрөөс хараат бус, чадахуйн зарчим, шатлан дэвших тогтолцоонд нийцсэн мэргэшсэн тогтвортой төрийн албыг бэхжүүлэх

4.2.1.2 Төрийн албаны бүх шатанд хариуцлагыг эрхэмлэн, иргэнд чиглэсэн, хүнд сурталгүй, ил тод нээлттэй төрийн албыг бий болгоно.

4.2.1.3 Сумын оюутан суралцагчдын судалгааг нарийвчлан гаргаж, хүний нөөцийн дэд хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

Зорилт 4.2.2: Төрийн албан хаагчдыг идэвх санаачлага, ажлын гүйцэтгэл, үр дүнгээр нь урамшуулах, итгэл үзүүлэх, хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

Арга хэмжээ:

- 4.2.2.1 Төрийн албан хаагчид бодлогын баримт бичгүүд болон холбогдох эрх зүйн актыг бүртгэл хяналтанд авч, хэрэгжилтийг бүрэн хариуцаж тайлагнах, үр дүнг тооцох тогтолцоог бүрдүүлэх
- 4.2.2.2 Төрийн албан хаагчийн үйл ажиллагааг үнэлэхдээ ажлын гүйцэтгэл, үйлчлүүлэгчийн үнэлгээ, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг шалгуур болгож ажиллана.
- 4.2.2.3 Төрийн албан хаагчийн цалин, нэмэгдлийг ажлын бүтээмж, иргэдэд үзүүлсэн үйлчилгээний чанартай уялдуулж олгох зарчмыг баримтлах
- 4.2.2.4 Байгууллага бүр төрийн албан хаагчийн ёс зүйг дээдлэгч хамт олон болох хөдөлгөөн өрнүүлж, Төрийн байгууллагын удирдах албан тушаалтнууд байгууллагынхаа албан хаагчдын ёс зүйн байдалд хяналт тавьж “Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм”-ийг мөрдүүлэх

Зорилт 4.2.3: Төрийн албаны ил тод байдлыг хангах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлнэ.

Арга хэмжээ:

- 4.2.3.1 Бүх шатанд шийдвэр гаргах, хэрэгжүүлэхдээ иргэд, иргэний нийгмийн байгууллага, хувийн хэвшлийн саналыг сонсох, тусгах, оролцоог нэмэгдүүлэх
- 4.2.3.2 Бүх шатны төрийн албан хаагчдын сонгон шалгаруулалт, томилгоог ил тод нээлттэй, шударга явуулах
- 4.2.3.3 Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг төлөвлөн хэрэгжүүлж авлигаас урьдчилан сэргийлэх ажилд иргэд, олон нийтийн оролцоог сайжруулна.
- 4.2.3.4 Хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө орлогын мэдүүлэг, мэдэгдэл, тайлбар, урьдчилсан мэдүүлгийг гаргах

Зорилт 4.2.4: Төрийн албан хаагчдын мэдлэг боловсрол, нийгмийн баталгааг хангаж ажиллана

Арга хэмжээ:

- 4.2.4.1 Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, тэргүүний ажиллагаатай төрийн албан хаагчдын арга туршлагыг сурталчилж түгээн дэлгэрүүлэх, туршлага судлах ажлыг зохион байгуулах
- 4.2.4.2 Иргэнийг төрийн албан тушаалд томилсны дараа богино болон дунд хугацааны сургалтад орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран бүрэн хамруулах, төрийн албан хаагчдыг үе шаттайгаар мэргэшүүлэх
- 4.2.4.3 Орон нутгийн боловсон хүчний бодлогыг тодорхойлж, шаардлагатай боловсон хүчнийг гэрээгээр сургах сургалтын хөтөлбөрийг хариуцах, сургалтын хэрэгцээг тодорхойлж мэргэшүүлэх дэмжиж ажиллах
- 4.2.4.4 Багийн Засаг дарга нарыг шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх
- 4.2.2.5 Шилжиж ирж байгаа боловсон хүчнийг орон байраар хангаж, тогтвор суурьшилтай ажиллахад дэмжлэг үзүүлэх

Зорилт 4.2.5: Эрх зүйн сургалт сурталчилгааг эрчимжүүлж, хууль тогтоомж, захиргааны актын сан бүрдүүлж, иргэд байгууллагыг эрх зүйн зөвлөгөө мэдээллээр хангана.

Арга хэмжээ:

- 4.2.5.1 Бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх, хүний эрхийг хангахад чиглэсэн хууль зүйн тусламж, үйлчилгээ, сургалт, сурталчилгааг жил бүр нийт иргэдийн 10-аас доошгүй хувьд зохион байгуулах

- 4.2.5.2 “Эрх зүйн хөтөч” багийн үйл ажиллагааг дэмжиж, иргэдэд эрх зүйн мэдлэг олгох сургалт, мэдээллийг тасралтгүй боломжит хэлбэрээр зохион байгуулна.
- 4.2.5.3 НТБН-ийн шинэчилсэн хөтөлбөр журмыг сурталчлах, хэрэгжүүлэх ажлыг жил бүр зохион байгуулах
- 4.2.5.4 Иргэний танхимын үйл ажиллагааг тогтмолжуулж, үйлчилгээний төрөл, чанарт анхаарч ИТХ-тай хамтран ажиллах
- 4.2.5.5 Хүний эрхийг хамгаалах төр, иргэний нийгмийн байгууллагын хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, иргэдэд үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үйлчилгээ үзүүлэх
- 4.2.5.6 Захиргааны хэм хэмжээ тогтоосон актын санг бүрдүүлэх, хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулж цахим санг үүсгэнэ.

4.3 Амар тайван, аюулгүй нийгэм

Зорилго 4.3: Гэмт хэргийн гаралт 2020 онд 7 байсныг 2024 онд 10-аас доошгүй хувиар бууруулж, иргэдийн амьдрах орчны аюулгүй байдлыг хангана.

Зорилт 4.3.1: Гэмт хэргийн улмаас иргэдэд учирсан хохирлыг барагдуулах бодит нөхцлийг дээшлүүлж, 2019 онд 40%-тай байсныг 2024 онд 50-аас дээш %-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 4.3.1.1 Иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоотой архидан согтуурахтай тэмцэх арга хэмжээг хамтран хэрэгжүүлэх
- 4.3.1.2 Цагдаагийн хэсгийн кабонд урсгал засвар хийх, гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн иргэдийг түр хамгаалах, иргэдийг гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх зөвлөгөө, мэдээллээр үйлчлэх хамтарсан багийг ажиллуулах
- 4.3.1.3 Зам тээврийн осол, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үр нөлөөтэй нэгдсэн болон хэсэгчилсэн арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулах
- 4.3.1.4 Албан байгууллага, аж ахуйн нэгжийн санаачлага, оролцоотой байгууллагын гадна, дотор талыг камержуулах, сумын төвийг дэвшилтэт технологи бүхий камержуулалтын системийг нэвтрүүлэх
- 4.3.1.5 Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажиллагаанд иргэдийн сонор сэрэмж, хариуцлагыг нэмэгдүүлж, иргэний нийгмийн байгууллагын идэвх оролцоо, хамтын ажиллагааг сайжруулах

Зорилт: 4.3.2 Цагдаагийн хэсгийн үйл ажиллагааны чадавхыг бэхжүүлж, гэмт хэргийн илрүүлэлт 2020 онд 40%-тай байсныг 2024 онд 55-аас дээш хувьд хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 4.3.2.1 Сумын хэсгийн төлөөлөгч, цагдааг албан хэрэгцээнд шаардлагатай техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангах
- 4.3.2.2 Цагдаагийн хэсгийн түр саатуулах байрыг сайжруулж, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн нөхцлийг бүрдүүлэн хүний эрх, эрх чөлөө зөрчигдөхөөс сэргийлэх

Зорилт 4.3.3: Гамшигтай тэмцэх бэлтгэл бэлэн байдал 2020 онд 30 хувьтай байсныг 2024 онд 50 хувьд хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

- 4.3.3.1 Аюулт үзэгдэл, ослоос урьдчилан сэргийлэх мэдээллийг малчид, иргэдэд шуурхай дамжуулах техникийн бэлэн байдлыг хангах
- 4.3.3.2 Гамшигтай тэмцэх чадавхыг нэмэгдүүлж, дадлага сургууль үзлэг зохион байгуулах
- 4.3.3.3 Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг жил бүр тодотгох
- 4.3.3.4 Гамшгаас хамгаалах серен дохиотой болох

4.4 Батлан хамгаалах

Зорилго 4.4: Орон нутгийн батлан хамгаалах чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн аюулгүй байдлыг хангана.

Зорилт 4.4.1: Батлан хамгаалах, орон нутгийн хамгаалалт, дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүний онцгой нөхцөлд үүрэг гүйцэтгэх чадамж 2020 онд 30% байсныг 2024 онд 70%-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

4.4.1.1 Цэргийн шинэчилсэн тоо бүртгэл, цэрэг татлагад хамруулах ажлыг жилд 1 удаа зохион байгуулах

4.4.1.2 Цэргийн жинхэнэ албанд татагдагчдын өвчлөлийн судалгааг гаргаж, эрүүлжүүлэх арга хэмжээг ЭМТ, багийн Засаг дарга нартай хамтран зохион байгуулна.

4.4.1.3 Цэргийн насны залуучуудын боловсролын дээшлүүлэх ажлыг НТБ-ын багштай хамтран зохион байгуулна.

4.4.1.4 Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.

4.4.1.5 Дайчилгааны төлөвлөгөө, орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөг жил бүр тодотгож, баталгаажуулах, даалгаваржуулах дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүний бэлэн байдлыг ханган ажиллана.

ТАВ.НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

5.1 Ногоон хөгжил

Зорилго 5.1: Хүрээлэн байгаа орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, хамгаалах, нөхөн сэргээх, дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

Зорилт 5.1.1: Төв суурин газрын орчны бохирдлын хэмжээг бууруулна.

Арга хэмжээ:

5.1.1.1 Төвлөрсөн хогийн цэгийн талбайг шуух ландфилдэх буюу хучих

5.1.1.2 Хүрээлэн буй орчны тэнцвэрт байдлыг хангаж их цэвэрлэгээг зохион байгуулах

5.1.1.3 Хог тээврийн машиныг тогтмол ажиллуулах

5.1.1.4 Эрүүл аюулгүй орчныг бүрдүүлж золбин нохой, муур устгах

5.1.1.5 “Эко жорлон” арга хэмжээг хэрэгжүүлэх

5.1.1.6 Хог хаягдлыг ангилан ялгах, дахин боловсруулах, шинэлэг технологи нэвтрүүлэх

Зорилт 5.1.2 Усны бохирдол, хомсдлоос сэргийлж, шаардлага хангасан ундны эх үүсвэрээр хангана.

Арга хэмжээ:

5.1.2.1 Төв суурин газрын ундны усны чанар стандартыг сайжруулан цэвэршүүлэх төхөөрөмжийг ус хангамжийн 1 эх үүсвэрт суурилуулах

5.1.2.2 Булгийн эхийг хашиж хамгаалах, тохижуулах ажлыг зохион байгуулах

5.1.2.3 Ундны усны шинжилгээг улирал бүрт хийлгэх

Зорилт 5.1.3 Ногоон байгууламжийн хэмжээг 2024 онд 3 га-д хүргэнэ.

Арга хэмжээ:

5.1.3.1 Цэцэрлэгт хүрээлэн дэх ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх

5.1.3.2 Сумын хэмжээнд 1 га талбайд ойн зурвас байгуулах

Зорилт 5.1.4 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлж, уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийлгэнэ.

Арга хэмжээ:

- 5.1.4.1 Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газрыг тэмдэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах
- 5.1.4.2 Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх шийдвэр гаргуулах
- 5.1.4.3 Уул уурхайн болон бусад үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газарт биологийн нөхөн сэргээлтийг хийлгэх.
- 5.1.4.4 Экологийн боловсрол олгох сургалт, мэдээллийг үйл ажиллагааг зохион байгуулах
- 5.1.4.5 Хайгуулын болон ашиглалтын лицензийн тоог нэмэгдүүлэхгүй байх

ЗУРГАА. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

6.1 Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжил

Зорилго 6.1: Дэд бүтцийг хөгжүүлэх хүрээнд хэсэгчилсэн болон хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулан, инженерийн хангамжтай орон сууц болон хувийн сууцыг нэмэгдүүлж, иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

Зорилт 6.1.1: Иргэдийн оролцоотой барилга байгууламж, гэрэлтүүлэг, ажиллаж амьдрах цэвэр тохилог орчин бүрдүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 6.1.1.1 Хог тээврийн автомашинтай болох
- 6.1.1.2 Сумын төвийг камержуулах
- 6.1.1.3 Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй болгох
- 6.1.1.4 Ухдаг түрдэг трактортой болох
- 6.1.1.5 8 айлын орон сууцны барилгыг ашиглалтад оруулах
- 6.1.1.6 Жишиг гудамж төсөл, тохижилтын ажлыг эрчимжүүлэх
- 6.1.1.7 Сумын төвийн нэг худгийг цахимжуулах
- 6.1.1.8 Багш нарын байрыг засварлах
- 6.1.1.9 Гүн өрмийн худаг гаргах
- 6.1.1.10 Ахуйн үйлчилгээний барилгын ажлыг дуусгаж ашиглалтад оруулах
- 6.1.1.11 Соёлын төвийн барилгыг ашиглалтад оруулах
- 6.1.1.12 Цэцэрлэгийн барилга барих
- 6.1.1.13 ЭМТ-ийн барилга барих
- 6.1.1.14 Сургуулийн барилга барих
- 6.1.1.15 Цэвэрлэх байгууламжтай болох
- 6.1.1.16 Цэвэр усны сан байгуулах
- 6.1.1.17 Ахмадын байр /өргөө/ барих
- 6.1.1.18 Халуун усыг гүний худагтай болгож, нийтийн халаалтанд холбох
- 6.1.1.19 Иргэдийн оролцоотой “ШИНЭ СУМ” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

Зорилт 6.1.2: Сумын ОНХС-гийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө иргэдийн оролцоог хангах үүднээс санал авсан иргэдийн тоо 2020 онд 600 байсныг 2024 онд 5%-аар он нэмэгдүүлнэ.

Арга хэмжээ:

- 6.1.2.1 ОНХС-гийн хөрөнгөөр хийгдэж буй төсөл, арга хэмжээг олон нийтэд ил тод мэдээлэх мэдээллийн тоог нэмэгдүүлэх
- 6.1.2.2 Тухайн онд хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээний мэдээллийг tusuv-oron nutag.mn сайтад тухай бүр мэдээлэх

**СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ХӨТӨЛБӨРИЙН ТОВЧОО**

№	Бүлэг	Зорилтын гарчиг	Зорилго	Зорилт	Арга хэмжээ
1	Ковид 19 халдварт цар тахлын хүндрэлийг даван туулах	Ковид 19 халдварт цар тахлын хүндрэлийг даван туулах	1	2	10
2	Хүний хөгжлийн бодлого	2.1. Эрүүл мэнд	1	5	28
		2.2. Биеийн тамир, спорт	1	1	8
		2.3. Боловсрол	1	2	21
		2.4. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал	1	6	28
		2.5 Үндэсний бахархал	1	3	23
3	Эдийн засгийн бодлого	3.1. Санхүү, төсвийн зохицуулалт	1	5	16
		3.2. Уул уурхай	1	1	2
		3.3. Хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр	1	6	28
		3.4. Аялал жуулчлал	1	1	2
		3.5. Эрчим хүч	1	1	2
		3.6. Барилга, дэд бүтэц	1	1	3
4	Засаглалын бодлого	4.1. Цахим Монгол- төрийн шуурхай үйлчилгээ	1	1	10
		4.2. Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба	1	5	23
		4.3. Амар тайван, аюулгүй нийгэм	1	3	11
		4.4. Батлан хамгаалах	1	1	5
5	Ногоон хөгжил	5.1. Ногоон хөгжил	1	4	16
6	Орон нутгийн хөгжлийн бодлого	6.1. Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжил	1	2	20
ДҮН			18	50	256